

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om Narkotikautredningen - vi kan bättre kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus, svar senast 22 april 2024 [S2024/00085]

Er beteckning: S2024/00085

Sammanfattning

Länsstyrelsen Jämtland är i huvudsak positiv till de förslag och överväganden som utredningen lämnar i slutbetänkandet.

Länsstyrelsen väljer att yttra sig över de delar som har mest koppling till ANDTS-förebyggande samordningsfunktionens uppdrag och förutsättningar, samt de förslag och överväganden som bedöms påverka länet vad gäller det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

- Länsstyrelsen ställer sig positiv till att relevant aktör får i uppdrag att under en treårs period testa en samordning av nationell förvaltning av ANDTS-förebyggande metoder.
- Länsstyrelsen välkomnar förslaget om att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att stödja relevanta aktörer i arbetet att minska tillgången till narkotika via postförsändelser.
- Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag kring länsstyrelsernas roll i att stödja kommunerna i genomförandet av ett narkotikaförebyggande program som bland annat ska innefatta tillgängligt föräldrastöd för fler föräldrar samt stödja kommunerna i att samordna flera olika preventionsinsatser. Om länsstyrelserna ska ha möjlighet att bidra till utredningens förslag anser länsstyrelsen i Jämtland att det är av vikt att länsstyrelserna återigen tilldelas ett generellt föräldraskapsstödsuppdrag.
- Länsstyrelsen i Jämtland är inte enig i utredningens förslag på ny inriktning av politiken från "ett samhälle fritt från

narkotika” till ”ett samhälle med minskade skador av narkotika”.

Avsnitt med förslag och överväganden som Länsstyrelsen Jämtland väljer att yttra sig över.

7.1.2 Arbetsgången för att ta fram målbilderna

Länsstyrelsen Jämtland ser det som positivt att utredningen har tagit in behov och erfarenheter av målgruppen narkotikaanvändare och deras anhöriga själva. Det är en förutsättning för att hamna rätt i de bedömningar och förslag som utredningen lämnar. Här saknar dock länsstyrelsen Jämtland barn under 18 år som deltagare bland målgruppen man mött. Det är utifrån ett barnperspektiv angeläget att lyssna in barns egna synpunkter i såväl i rollen som anhöriga samt som egna användare av narkotika. Länsstyrelsen ser att det är en brist att utredningen saknar detta och utredningens inriktning, bedömningar och förslag tenderar att få förskjutning mot ett vuxenperspektiv.

14.2.1 Kommunerna bör i ökad grad samordna det förebyggande arbetet mellan olika sektorer

Länsstyrelsen Jämtland anser att förslaget att särskilt koppla ihop ANDTS-området med brottsförebyggande området är viktigt. Det är dock viktigt att belysa att ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete bedrivs utifrån den lägesbild som tagits fram i kommunerna. Bedömer kommunen att det finns mer angelägna områden att prioritera i en åtgärdsplan kan ANDTS området potentiellt bli nedprioriterat. Dock bör ANTDS området alltid finnas med i en kartläggning för att kunna följa utvecklingen.

14.3.2 Ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt bör testas

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att relevant aktör får i uppdrag att under en treårs period testa en samordning av nationell förvaltning av ANDTS-förebyggande metoder enligt Folkhälsomyndighetens förslag. Förvaltning av metoder är något som efterfrågats av länets kommuner och Länsstyrelsen under många år och en förutsättning för att kunna bygga upp ett långsiktigt och hållbart förebyggande arbete på regional och lokal nivå. Länsstyrelsen ser även behov av att en del framtagna metoder anpassas för att användning även ska vara möjlig i mindre

kommuner samt glesbygdskommuner, där förutsättningar och resurser skiljer sig från större städer. Ett exempel är metoden Krogar mot knark som avser att förebygga narkotikaanvändning i nöjesmiljö.

14.5.3 Satsningarna på att begränsa tillgängligheten till narkotika bör fortsätta

Länsstyrelsen välkomnar förslaget om att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att stödja relevanta aktörer i arbetet att minska tillgången till narkotika via postförsändelser.

Länsstyrelsen ser även positivt på att utredningen lyfter fram metoden Tillsammans mot illegala försändelser som ett arbetssätt. Länsstyrelsen i Jämtland har tillsammans med länsstyrelserna i Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten arbetat fram metoden och jobbar idag med att sprida och implementera metoden i länets kommuner. Att arbeta för att begränsa narkotika i postflödet är ett viktigt arbete för Jämtland då en analys från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) visar att norra delen av Sverige är överrepresenterade avseende handel av narkotika via internet och leverans via post.

Länsstyrelsen vill även lyfta fram att metoden Tillsammans mot illegala försändelser, liksom andra metoder, behöver förvaltas och vidareutvecklas. Metoden används idag i en del län och kommuner utöver norrlänen men kan inte anses som spridd i hela landet, vilket innebär att lämplig aktör behöver utses som ansvarig för förvaltning och kvalitetssäkring. Länsstyrelsen är därför av uppfattningen att Tillsammans mot illegala försändelser är en metod som behöver tas om hand vilket skulle kunna ske inom ramen för förslaget om ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt (14.3.2).

15.3 Länsstyrelsernas roll i ett femårigt program för att förebygga narkotikaanvändning hos barn och unga 0–25 år

Länsstyrelsen Jämtland ser positivt på utredningens förslag. Förslaget kräver däremot en förstärkning av resurser för att kunna genomföras och därför bör den i utredningen föreslagna finansieringen tillföras. Att inkorporera uppdraget i befintligt ANDTS-samordningsuppdrag skulle innebära en risk att förebyggande arbetet kopplat till alkohol, tobak- och nikotinprodukter samt dopning och spel om pengar skulle påverkas negativt. Det är också av yttersta vikt att även kommunerna ges förutsättningar och ytterligare finansiering gällande

narkotikaförebyggande arbete för att kunna ha kapacitet för att emotta och omsätta det utökade stöd som föreslås ges från nationellt och regionalt håll. Där fördelningen av resurser tar särskild hänsyn till de minsta kommunerna med sämre ekonomiska förutsättningar.

Utredningen beskriver att en del i det narkotikaförebyggande programmet ska innefatta tillgängligt föräldrastöd för fler föräldrar. Det står också i utredningen att länsstyrelserna har en samordnande och stödjande roll inom flera områden som har direkt beröring med narkotikaförebyggande arbete samt att länsstyrelsernas breda uppdrag innebär goda möjligheter att samordna preventionsinsatser. Länsstyrelsen vill tydliggöra att länsstyrelsen Jämtland inte längre har uppdrag kopplat till föräldraskapsstöd samt att länsstyrelsernas uppdrag inom den nationella folkhälsopolitiken upphört sedan slutbetänkandet lades fram. Det föräldraskapsstödjande uppdraget avslutades vid årsskiftet 2022/23 och ersattes med ett brottsförebyggande föräldraskapsstödjande uppdrag avseende socialt utsatta områden – vilket inte omfattar Jämtland eller något av de andra norrlänen. Detta sammantaget betyder en försvagning av länsstyrelsens möjligheter att nå ut med ett samordnat preventivt stöd som är brett och som inkluderar många verksamhetsområden.

I det tidigare föräldraskapsstödsuppdraget ingick att länsstyrelsen skulle stödja kommuner och regioner i utvecklingen av föräldraskapsstöd och inom ramen för uppdraget hade länsstyrelsen möjlighet att samordna arbetet i länet. Om länsstyrelserna ska bidra till utredningens förslag om tillgängligt föräldraskapsstöd samt ha möjligheter att bidra till samordning av preventionsinsatser anser länsstyrelsen i Jämtland att det är av vikt att länsstyrelserna återigen tilldelas ett generellt föräldraskapsstödsuppdrag som tar sin utgångspunkt i den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd.

21.2.2 Om förslaget att förändra målet för narkotikapolitiken

Länsstyrelsen Jämtland delar inte utredningens förslag om att ändra målet från *ett samhälle fritt från narkotika till ett samhälle med minskade skador av narkotika*. Länsstyrelsen instämmer i vikten av att tydliggöra betydelsen av ett skadereducerande perspektiv i narkotikapolitiken med det är centralt att det också omfattar ett förebyggande perspektiv. Det är genom ett minskat bruk av

narkotika som problemen kan minska på lång sikt, och det innebär en minskning av skador. Att helt frångå målet om ett *samhälle fritt från narkotika* kan ses som en ambitionssänkning på området och kan eventuellt leda till viss förskjutning avseende det preventiva arbetet. Länsstyrelsen vill även i detta sammanhang särskilt lyfta barns rätt att skyddas från narkotika enligt barnkonventionen, vilket ligger i linje med FNs rekommendation till Sverige att skärpa insatserna för att förhindra och hantera förekomsten av droganvändning bland ungdomar samt att generellt öka tillgängligheten av skadereducerande insatser.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung och länsråd Susanna Löfgren med ANDTS-samordnare Catrine Skoglund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också funktionschef Therese Räftegård Färggren medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.